

„ŠIMTMEČIO AMATŲ PUOSELĖTOJAS“

PANEVĖŽIO RAJONO UPYTĖS TRADICINIŲ AMATŲ CENTRAS

(PANEVĖŽIO RAJONO ĖRIŠKIŲ KULTŪROS CENTRO PADALINYS)

Tradicinių amatų centras (toliau – Centras) Upytės kaime, Panevėžio rajone įkurtas 2014 metais finansuojant Lietuvos žemės ūkio ministerijos, kaimo plėtros programos priemonės „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“ pagal veiklą „Tradicinių amatų centrų kūrimas ir (arba) plėtra“. Centras įsikūręs Upytės kaime. Upytė – gyvenvietė Panevėžio rajone, Upytės seniūnijos ir seniūnaitijos centras. Kaimas išsidėstęs prie kelio Panevėžys–Krekenava, nuo Panevėžio miesto nutolęs vos 13 km. Tai strategiškai patogi vieta, užtikrinanti galimybę Centro veiklose dalyvauti ne tik Panevėžio rajono, Panevėžio miesto gyventojų, bet ir Kėdainių, Kauno, Šiaulių rajono gyventojams. Upytės seniūnijos ir Panevėžio regiono teritorijoje yra du draustiniai – Upytės geomorfologinis draustinis (594 ha) bei Upytės memorialinis draustinis (149 ha). Jis skirtas išsaugoti istoriniu požiūriu vertingą Upytės kaimą su Augustavos ir Upytės buvusių dvarų sodybomis, Upytės piliakalniui.

Tradicinių amatų centras – reikšminga Panevėžio rajono turizmo maršrutų bei lankytinų objektų komplekso dalis. Centro veiklos tikslas yra išsaugoti Panevėžio krašto etninės kultūros paveldą; sudaryti sąlygas tradicijas puoselėjantiems amatininkams įvairiapusiškai bendradarbiauti, perduoti tradicinius amatus jaunimui, rūpintis tradicinių produktų gamyba ir plėtra, rengti tradicinių amatų mokymus; skatinti amatininkus įgyti Tradicinių amatų meistro, Tautinio paveldo produktų, Tradicinių amatų mokymo programų sertifikatus; tyrinėti ir populiarinti tautinį paveldą, vykdyti kultūrinę, edukacinę veiklą.

Centras įsikūręs buvusio Upytės dvaro sodybos teritorijoje, naujai įrengtame unikaliame iš šiaudų ir molio pastatyname ekologiškame name. Šiltas žiemą, vėsus vasarą – amatų centro pastatas tarsi tradicinė aukštaitiška gryčia. Prie namo esantis žemės sklypas pritaikytas amatų centro veiklai – sutvarkyta aplinka, suformuoti pėsčiųjų takai, sukurta lauko renginiams organizuoti skirta infrastruktūra. Centro teritorijoje įrengta stacionari turgavietė, kurioje amatininkai, kulinarinio paveldo pateikėjai gali parduoti savo gaminius. Amatininkų turgūs – tai kultūriniai renginiai su amatų demonstravimu, mokymais, tradiciniu muzikavimu. Šalia turgavietės esančios keramikos degimo krosnys suteikia galimybę demonstruoti tradicinės raugo ir juodosios keramikos degimą. Tradicinių amatų centre sukurtos sąlygos organizuoti bendruomeninius renginius, užsiimti menine veikla, puoselėti kultūrinės tradicijas, susipažinti su Panevėžio krašto tradicinių amatų istorija ir dabartimi, skatinti jaunų žmonių kūrybiškumą, vystyti pažintinį ir etnokultūrinį turizmą. Upytės tradicinių amatų centro akcentas – linininkystės puoselėjimas ir susijusių amatų vystymas. Aktyviai bendradarbiaujant su linininkystės specialistais, amatų centro teritorijoje esančiame 3 a žemės sklype pasėjami linai. Tokiu būdu lankytojas turi puikią galimybę pažinti linininkystę nuo sėklos iki rūbo.

Centre nuolat vykdoma edukacinė veikla. Šios veiklos tikslas – patrauklia forma pateikti žinių apie aukštaičių etninę kultūrą ir paveldą, skatinant dalyvauti kultūrinėje veikloje, puoselėjant senąsias tradicijas bei amatus. Parengtos ir vykdomos šios edukacinės programos: „Audimo raštų kalba“ (tekstilės amatas), „Molio draugystė“ (puodžiaus amatas). Kalendorinėms šventėms skirtas programų ciklas, kuriame papročių pažinimas bei praktinis užsiėmimas, susijęs su tradiciniu amatu.

Centre rengiamos parodos, pristatančios tradicinių amatų puoselėtojų bei jų mokinių darbus ir kūrybą. Siekiant ne tik rodyti, bet ir arčiau pažinti bei mokyti tradicinių amatų, parodų autoriai pristato savo darbus bei rengia amatų mokymus.

